

**СТРАТЕГИЈА
ЗА
МЕЃУЕТНИЧКА ИНТЕГРАЦИЈА
ВО ОБРАЗОВАНИЕТО И ГРАЃАНСКА
ВКЛУЧЕНОСТ
НА ОПШТИНА ТЕАРЦЕ**

**ПОДГОТВИЛ
РАКОВОДИТЕЛ НА ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ**

МУАМЕТ РЕЏЕПИ

**ОДОБРИЛ:
СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕАРЦЕ
29 ЈУНИ 2021**

ЈУНИ, 2021

Листа на кратенки

БРО – Биро за развој на образованието

ДПИ – Државен просветен инспекторат

ЕУ – Европска Унија

ИКРУ – Индикатори за квалитетот на работата на училиштето

МИО – Меѓуетничка интеграција во образованието

МОН – Министерство за образование и наука

НВО – Невладина организација

СР – Совет на родители

РМ – Република Северна Македонија

ЦСОО – Центар за стручно образование и обука

УО – Училиштен одбор

1. ВОВЕД

- Мотор на промени во општеството се младите. Што повеќе, општеството вложи во едукација на младите денеска, има светла иднина таа општество.
- Намалување на предрасуди и стереотипи, е пречка за сигурна и безбедна иднина на младите. Општеството треба да на младите им го трасира патот кон едно кохезивно општество. Бидејќи нашата општина е мултиетничка и мултиконфесионална, ова одлика треба да ја искористуваме до максимум во насока на зголемување на заедничките вредности, и елиминација на разликите, поделбите. Запознавање со едни други, треба да отпочне од мали нозе, од школите денови.
 - o Општеството треба да подготвува млади без предрасуди, отворени кон едни други. Училиштата во наставните програми треба да промовираат почит на култури, традиција, закони, за едни другите. Тоа што е и законска обврска, да наставниците во своите дневни, тематски подготовки да планираат, реализираат активности од ПИНА.
- Реформите во образованието не опфаќаат само подобрување на академските знаења туку и учење коешто помага учениците да се подготват да живеат во мултикултурно општество и тоа е нагласено како во многу меѓународни документи (УНЕСКО, УНИЦЕФ, Совет на ЕУ), така и во официјалните документи на Владата на Република Северна Македонија и образовните институции: Концепција за деветгодишно основно воспитание и образование (МОН и БРО, 2007); Индикатори за квалитетот на работата на училиштата (МОН и ДПИ, 2015); Основни професионални компетенции и стандарди за наставници, Основни професионални компетенции и стандарди за стручни соработници и Професионални компетенции за директори на основни и средни училишта.
- Општина Теарце во соработка со училиштата е посветена да креира своја политика за промовирање на меѓуетничка интеграција во образованието и граѓанска вклученост на младите, планира активности според карактеристиките на самите училишта. Во рамките на активностите за меѓуетничка интеграција во образованието ќе се промовира интеракцијата и социјализацијата меѓу учениците од различните заеници/наставни јазици и во еднојазичните и во повеќејазичните училишта. Кога учениците учествуваат во заеднички активности, тие имаат можност за непосредна комуникација и меѓусебен контакт, меѓусебно запознавање и формирање интерперсонални релации, учење едни за други едни од други и за намалување на негативните стереотипи и предрасуди за другите. Во активностите за граѓанска вклученост на младите, тие ќе бидат насочувани и подржувани да идентификуваат конкретни проблеми во училиштето и заедницата. Потоа, врз основа на нивните заеднички одлуки, младите ќе преземаат иницијативи за акции со цел да се придонесе кон решавање на постоечките проблеми и недостатоци на ниво на училиште и заедница.
- Имајќи ја предвид мултиетничката структура на населението во општина Теарце а воедно и во образовниот систем, општина Теарце донесе одлука константно да ја унапредува соработката во подрачјето на меѓуетничката интеграција во образованието и граѓанската вклученост на младите во заедницата.
- Учениците во општина Теарце коишто учат на различни наставни јазици учествуваат во заеднички наставни активности преку заеднички часови, и/или во истражувачки проекти, заеднички воннаставни и слободни ученички активности, како што се: екскурзии, секции, театарски претстави, креативни работилници, спортски игри итн.

- Процесот на подготовка на Стратегијата е воден од Комисија за образование и наука на општина Теарце.
- Стратегијата е усвоена од страна на Советот на општина Теарце на седница одржана на ден 29.06.2021 год.

1.1 Општата цел на Стратегијата

- Главна цел на стретгијата на ПИНа во образованието е:
 - ✓ Промоција на заедничките клатурни вредности со училишни активности и воннаставни активности,
 - ✓ Елеминација или намалување на предрасуди и стереотипи за едни други.
 - ✓ Заеднички активности со ученици, млади и возрасните.
- Општината ќе се стреми за целосна соработка за МИО и граѓанска вклученост на младите, преку:
 - изработка на општински акционен план за активности за МИО и граѓанска вклученост на младите, заснован на елементите од годишните планирања на училиштата;
 - обезбедување финансиски средства, друга материјална и логистичка поддршка за училиштата во делот на активностите за МИО и граѓанската вклученост на младите;
 - формирање општинска комисија за планирање, учество во реализацијата и следење на реализацијата на активностите за МИО и граѓанската вклученост на младите;
 - активно вклучување на вработените од одделни сектори и одделенија, особено од одделението за образование;
 - соработка со тимовите за училишна интеграција од основните и средните општински училишта, претставниците од Училишните одбори, Советите на родители и локалната заедница;
 - соработка со невладините организации од сферата на интеркултурното образование, меѓуетничката соработка и разни акции во заедницата;
 - соработка со клучните образовни институции (МОН, БРО, ДПИ и ЦСОО);
 - соработка и размена на искуства со други општини;
 - информирање на јавноста за активностите за МИО преку користење на содржините од веб-страницата на општината, локални и национални електронски медиуми;
 - организирање кампањи, дебати и тркалезни маси за подигнување на свесноста на населението за придобивките од меѓуетничко интегрираното образование и граѓанската вклученост на младите во општеството;
 - водење процес за воспоставување на партнерства меѓу училиштата за реализирање активности за меѓуетничка интеграција;
 - поттик и поддршка за креирање мрежа на училиштата во општината и/или во соработка со други општини за реализирање на меѓуучилишна и меѓуопштинска соработка во доменот на меѓуетничка интеграција и граѓанската вклученост на младите.

1.2 Методологија

- Стратегијата е подготвена со активната вклученост на претставници од општините во обуките за МИО и преку менторска поддршка и директни посети и дискусии со претставници на општина Теарце во период од 2020_ до 2021 година.
- Во кои реализирани обуки и активности учествувале општинските претставници одговорни за образование за МИО?
-

1.3 Принципи на МИО на ниво на општина

- Заемна доверба и партнерство
општина Теарце во континуитет ќе промовира партнерство помеѓу школите, вземна почит, вклучување на сие инволвирани страни во процес, подигнување на вземна почит, промоција на новини, активно учество на родителите и младите во процесот на носење одлуки.

- Учество и размена на мислење
Сите училишта во општината, во соработка со НГО, други образовни институции, совет на општина, општинска администрација, ќе разменуваат информации за промоција на мултикултурните вредности, соживотот во општина Теарце.

- Транспарентност
Општина Теарце, има обврска да навремено, точно ги информира граѓаните за активностите на ПИНА, преку веб порталите, социјалните мржи, службеното гласило на општината, преку НГО кои гравитираат во атарот на општината.

- Одговорност
Основна цел на училиштата е да подготвува личност кои утре ќе биде носител на општествените промени, каде во центар ќе бидат афирмација на заедничките вредности на националностите. Зголемување на динамиката на заедничките училишни активности.

- Еднакви можности
Една од примарните цели на Копенхашката декларација, и Унисеф е исти права за сите. Промоција на индивидуалните и колективните вредности, преку инклузија ќе се зголемува свеста за децата со посебни потреби.

1.4 Целни групи

- Оваа стратегија ги вклучува општините, училиштата, родителите, како и граѓанските организации, локалните бизниси и секако граѓаните на општина Теарце

1.5 Временска рамка

- Временската рамка за спроведување на Стратегијата е 5 години и таа ќе се спроведува од јуни 2021 до јуни 2026 год. Во акциониот план, како составен дел на Стратегијата, подетално се определени роковите за реализација на планираните активности за меѓуетничка интеграција во образованието.

2. ЗАКОНСКА РАМКА И МОЖНОСТИ ЗА МЕЃУЕТНИЧКА ИНТЕГРАЦИЈА ВО ОБРАЗОВАНИЕТО

2.1 Меѓуетничката интеграција во образованието во стратешките документи на РСМ

Република Северна Македонија е потписник на значајни меѓународни документи коишто се однесуваат на човековите права, правата на детето, како и граѓанските права:

- Универзалната декларација за човекови права (Член 26);
- Член 27 од Меѓународен пакт за граѓански и политички права;
- Членовите 28, 29, 30 од Конвенцијата за правата на детето; Член 5 од Конвенцијата на УНЕСКО против дискриминација во образованието;

- Ставките 34 и 35 од Документот од состанокот во Копенхаген од Конференцијата за човекова димензија на ОБСЕ;
- Членовите 2 и 4 од Декларацијата на ОН за правата на лицата кои припаѓаат на национални или етнички, религиозни и јазични малцинства;
- Членовите 5, 6, 12, 13, 14 и 15 од Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства;
- Европската повелба на Советот на Европа за регионални и малцински јазици;
- Европската повелба на Советот на Европа за социјална кохезија.

Мултиетничкиот карактер на земјата е дефиниран во Уставот на РМ, во законите за основно и средно образование, како и во Националната стратегија за развој на образованието и Концепцијата за деветгодишно основно воспитно образование.

Мултикултурализмот и разбирањето на „другите“ е еден од четринаесетте принципи во рамките на Концепцијата за деветгодишно основно образование. Според овој принцип учениците преку наставните содржини, методи и активности треба да стекнуваат знаења и вештини потребни за разбирање и почитување на „другите“, како и за промовирање на вредностите меѓу учениците - почитување на разликите меѓу луѓето, нивната култура, јазик и традиција.

2.2 Образованието на заедниците согласно Уставот на РМ

- Според Уставот секој има право на образование. Образованието е достапно за сите под еднакви услови. Основното и средното образование се задолжителни и бесплатни. Припадниците на заедниците имаат право слободно да го изразат, негуваат и да го развиваат својот идентитет и националните карактеристики. Република Северна Македонија ја гарантира заштитата на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет. Припадниците на заедниците имаат право на настава на својот јазик во основно и средно образование, на начин утврден со закон. Во училиштата каде што наставата се изведува на јазиците на другите етнички заедници, се изучува и македонскиот јазик¹. Уставот и законите поврзани со образованието содржат одредби со кои се промовира почитување на различните култури, толеранција и недискриминација.

2.3 Мултиетничкиот карактер на РМ во Законот за основно и Законот за средно образование

- Законот за основно образование забранува дискриминација врз основа на пол, раса, боја на кожа, национална, социјална, политичка или религиозна афилијација или социјален статус во остварување на правото за основно образование. Следното е дел од целите на основното образование: 1) развој на писменост и вештини за разбирање, информирање и изразување на македонски јазик како и на јазиците на заедниците; 2) образование за заемна толеранција, соработка, почитување на различностите, основните човекови права и слободите.

Законот за средно образование, исто така, не дозволува дискриминации засновани на пол, раса, боја на кожата, национално и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотна и општествена положба. Според овој закон средното образование е задолжително за секој граѓанин, под еднакви услови утврдени со овој закон.

¹ Член 44 и Член 48 од Уставот на Република Северна Македонија.

Во рамки на основните професионални компетенции и стандарди за наставниците, стручните соработници и директори, една од шесте компетенции е посветена на областа „Социјална и образовна инклузија“, ставајќи акцент на развојот на мултиетничките надлежности.

2.4 Тематските насоки во Стратегијата на РМ за интегрирано образование

- Мерките од Стратегијата се поделени во 2 тематски насоки . Насоките дадени во тематските подрачја допираат прашања од: демократското владеење во училиштата во децентрализирана средина, заедничките наставни и воннаставни активности, јазичните постигнувања, наставните содржини и учебници, како и обука за наставници за водечките концепти и принципи за надминување на поделбата по етнички и јазични линии во училиштата.

Во Министерството за образование и наука е формирана работна група со одговорност за следење на работата на конкретните активности во училиштата за меѓуетничка интеграција. Важно е да се напомене дека една од целите на оваа работна група е и да се одбегне преклопувањето на активностите за МИО на терен.

2.5 Вклучени страни во процесот на образование

- Министерство за образование и наука (МОН)

Министерството за образование и наука има мисија да го развива образованието и воспитно-образовниот систем во Република Северна Македонија, да ја развива науката, научните постигнувања и иновации преку примена на принципите на квалитет, економичност, граѓанска одговорност и поврзаност со пазарот на трудот. Со примена на овие принципи ќе се овозможи и рамноправно учество на Република Северна Македонија во европските образовни економски и политички интегративни процеси. Министерството за образование и наука има визија да ги промовира вредностите и темелите на квалитетното образование и наука како клуч за подобрување на квалитетот на животот во целокупното општество. Министерството за образование и наука доделува мали грантови за сите училишта во Република Северна Македонија кои ќе аплицираат со активности за меѓуетничка интеграција во образованието.

- Биро за развој на образованието (БРО)

БРО е орган на управа во состав на Министерството за образование и наука, одговорно за целокупниот образовен развој, вклучувајќи ги и наставните планови и програми. Сите одлуки се носат на централно ниво, иако БРО има свои канцеларии и во поголемите градови. Од 2012 год. советниците на БРО се дел од голем број обуки поврзани со меѓуетничка интеграција во образованието.

- Државен просветен инспекторат (ДПИ)

ДПИ е орган на државната управа во состав на Министерството за образование и наука и врши надзор над исполнетоста на образовните стандарди, обезбедување на квалитет на образованието, ефективност преку евалуација на работата на воспитно-образовните установи, како и примената на законите, другите прописи и општи акти од областа на образованието и воспитанието. При утврдување на оценката за квалитетот на воспитно-образовниот процес, во текот на интегралната евалуација, се поаѓа од Индикаторите за квалитетот на работата во училиштата што се пропишани и донесени од страна на Министерството за образование и наука. Индикаторите исто така се користат за вршење на увид на работата на училиштата од аспект на меѓуетничка интеграција во образованието.

- Центар за стручно образование и обука (ЦСОО)

ЦСОО е јавна установа во која треба да се усогласуваат и да се интегрираат јавните интереси и интересите на социјалните партнери во стручното образование и обука во РМ и е центар кој ја координира соработката со меѓународните институции и организации во областа на стручното

образование и обука. Центарот врши стручни работи од областа на следењето, вреднувањето, проучувањето, унапредувањето, истражувањето и развојот на стручното образование и обука, како и други работи во согласност со Законот, актот за основање и статутот.

- Државен испитен центар (ДИЦ)

Надлежностите на ДИЦ се да подготвува национална програма за екстерна евалуација на основното и средното образование согласно европските стандарди; да прибира, обработува и врши анализа на резултатите од тестирањето за проверување на постигањата на учениците во основното и во средното образование; да учествува во подготовка на концепцијата за матура и завршни испити во средното образование; да изготвува тестови за екстерните испити во државната матура; и да врши обука на кандидатите за директори на основни и средни училишта и да го спроведува испитот.

- Училишни одбори²

Училишниот одбор е одлучувачко тело одговорно за управување со училиштето. Составот, надлежностите и задачите на училишниот одбор се определени со Законот за основно образование и статутот на училиштето. Улогата на училишниот одбор во училиштето е да донесува статут на основното училиште; предлага годишна програма за работа и извештај за работа на основното училиште до советот на општината; донесува програма за развој на училиштето; донесува програма за воведување на повисоки стандарди и други програми; предлага финансиски план и завршна сметка и врши и други работи утврдени со статутот на основното училиште.

- Училишно раководство (директор и стручната служба)

Училишното раководство (директорот и стручната служба) се обучени за примена на МИО во училишните активности преку подготовка на годишните планови за работа кои вклучуваат посебен дел за заеднички ученички активности и партнерство со други училишта. На училишното раководство му е неопходен континуиран професионален развој за поголемо успешно управување со човековите и финансиските ресурси за зајакнување на нивните капацитети за подобро справување со сите обврски на професионален начин.

- Наставници

Наставниците од сите основни и средни училишта се обучени како да планираат и да реализираат активности за МИО во рамките на редовната настава како и во воннаставните активности со фокус на заедничките ученички активности. На наставниците и понатаму им е потребна дополнителна поддршка во применувањето на заедничките ученички активности за поттикнување и унапредување на социјализација, пријателство и заедмно прифаќање меѓу учениците.

- Родители – совет на родители

Иако родителите можат да учествуваат во секојдневните наставни активности и да бидат партнери на наставникот и училиштето воопшто, нивната вклученост е многу мала. Согласно Законот за основно образование, родителите имаат тројца претставници назначени од советот на родители во училишниот одбор. На тој начин родителите можат да учествуваат во процесот на донесување на одлуки во училиштето за предлагање на годишната програма за работа на училиштето и годишен извештај, изработка на финансиски план, донесувањена статутот на училиштето итн. Ова значи дека вклученоста на родителите во наставните и воннаставните активности може значајно да придонесе во унапредувањето на меѓуетничката кохезија на

² Училишниот одбор е составен од: училишниот персонал (менаџментот, стручната служба и наставниците), претставници од општините и од родителите.

учениците од различни заедници/јазичи и нивно вклучување во граѓански иницијативи и акции за подобрување на квалитетот на живеење во училиштето, локалната и општествената заедница.

3. ОБРАЗОВАНИЕТО НА НИВО НА ОПШТИНА

3.1 Децентрализација во образованието на РМ

Што се постигна на ниво на општина/локална заедница со процесот на децентрализацијата во образованието? Кои се одговорностите во образовниот систем на централната власт, а кои се одговорностите на општината?

.....

- Општините треба да влијаат на зајакнување на демократското учество во промовирање на соработка помеѓу образовните институции и локалната заедница.

3.2 Податоци за основни и средни училишта во општината

Табела 1. Листа на основни општински училишта

р.б.	Име на училиштето	Основно / Средно	Град / Село
1	ООУ"ФАИК КОНИЦА"	ОСНОВНО	ДОБРОШТЕ
2	ООУ"ИСМАИЛ КЕМАЛИ"	ОСНОВНО	НЕРАШТЕ
3	ООУ"АСДРЕНИ"	ОСНОВНО	ГЛОЃИ
4	ООУ"КИРИЛ ПЕЈЧИНОВИЌ"	ОСНОВНО	ТЕАРЦЕ
5	ООУ"ЕКРЕМ ЧАБЕЈ"	ОСНОВНО	СЛАТИНО

Табела 2. Број на наставници по наставен јазик

р.б.	Наставен јазик	Број на наставници
1	Македонски	28
2	Албански	175
3	Турски	7
4	Српски	

Табела 3. Број на ученици по наставен јазик

р.б.	Наставен јазик	Број на ученици
1	Македонски	141
2	Албански	1584
3	Турски	2 1
4	Српски	

3.3 Советот на општината

Советот на општината е основач на училиштата и тој ги донесува годишните програми и годишните извештаи на училиштата. Членовите на советите во општините, преку соодветните комисији за образование, по правило имаат континуиран мониторинг, вклучувајќи го и периодот кога се донесуваат годишните програми и извештаи на училиштата.

Во рамките на своите надлежности, советот на општината:

- ги именува и ги разрешува претставниците во училишните одбори,
- го разгледува и го усвојува годишниот извештај за работата на училиштето,
- ја разгледува и ја усвојува годишната програма за работа на училиштето,
- го разгледува и го донесува годишниот финансов план на училиштето,
- ја разгледува и ја усвојува завршната сметка на училиштето,

- може до ДПИ да достави барање за вонредна интегрална евалуација и екстерно проверување и оценување на напредокот и постигањата на учениците.

3.4 Подготовка на наставниците

Во секое училиште е формиран тим за училишна интеграција (СИТ), чии членови преку различни обуки стекнаа знаења и вештини за спроведување на активностите за МИО со учениците. Стектите знаења и вештини, тимовите за училишна интеграција ги дисеминираа во училиштата, и со тоа сите наставници од сите основни и средни училишта во Република Северна Македонија се обучени да планираат и да спроведуваат активности за меѓуетничка интеграција во редовната настава и во воннаставните активности.

4. АКТИВНОСТИ ВО УЧИЛИШТАТА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА МИО

4.1 Подрачја на планирање

4.1.1 Наставни и ноннаставни активности

- Општината ќе поддржува заеднички наставни активности (заеднички часови) со ученици од различни наставни јазици според планиран обем и разновидност што ќе произлезе од донесените годишни програми на основните училишта, а ќе се однесуваат на МИО во делот на одржување на заедничка настава. Заедничките часови по одредени предмети со ученици од различни наставни јазици/заедници може да се одржуваат исклучиво со претходно обучување од ментори/експерти на наставниците за реализација на овој посебен вид на настава.
- Општината ќе поддржува воннаставни активности според планиран обем и разновидност што ќе произлезе од донесените годишни програми на основните училишта, а ќе се однесуваат на МИО во делот на секции, екскурзии, натпревари, приредби, мултикултурни работилници, уметнички изведби активности на ученичките заедници, граѓански иницијативи и акции и друго.

....

Афирмацијата на учениците и училиштата општината ќе ја реализира преку својата веб-страница, на седниците на комисијата за образование, култура и спорт, на седници на советот на општината, преку обраќањето на градоначалникот по донесените годишни извештаи на основните и на средните училишта, на локалните ТВ канали.

4.2 Подобрување на интеркултурните компетенции кај учениците

Општината развива систем на организација на заеднички активности за МИО, преку организирани меѓуучилишни средби на повеќејазичните и еднојазичните училишта, на кои се споделуваат искуства, се стекнуваат нови познанства, се планираат заеднички наставни и воннаставни активности. Општината ќе се грижи за подобрување на интеркултурните компетенции кај учениците, особено преку вклучување на наставници, родители и постојано зголемување на бројот на ученици од мешан етнички состав во воннаставните активности.

4.3 Размена на искуства и информации при планирање

Општината ќе организира заеднички средби на стручните активи од основните училишта со цел да се разменат искуства и да се споделат информации при планирањето на заеднички наставни и воннаставни активности – интегрирани активности. Посебен акцент се дава на организирањето на заеднички часови, заеднички секции, екскурзии и приредби. Општината ќе поддржи консултативни и организациони средби со ментори/експерти за планирање на наставата, активности за МИО и сл.

4.4 Утврдување на образовните потреби на учениците

Општината ќе поддржи активности за обезбедување посебна поддршка на учениците коишто изучуваат различен јазик од мајчиниот преку организирани посети на курсеви за јазик,

користење интерактивни техники – компјутерски курсеви, ликовни изложби, разни заеднички настани и меѓусебно дружење во текот на наставата и надвор од редовната настава.

4.5 Поддршка и промовирање на меѓуетнички активности

5. УЧИЛИШНА КЛИМА И ОДНОСИ ВО УЧИЛИШТЕТО (правата на децата, еднаков и правичен третман на сите ученици, прифаќање и промовирање на мултикултурализмот)

Општината ќе поддржува активности – работилници, средби, предавања и меѓуучилишна соработка за запознавање на родителите и наставниците за почитување на правата на децата согласно Конвенцијата за правата на децата. Општината ќе ги следи механизмите со кои ќе се обезбеди промоција на еднаквоста и правичноста кон децата без разлика на полот, етничката припадност, социјалното потекло и способностите.

Општината ќе се грижи училиштата да планираат и да реализираат активности со кои учениците ќе се поттикнуваат на активно слушање, искажување на своето мислење и прифаќање на мислењето на другите во групата, демократско учество во училиштата и на ниво на заедницата, итн.

Општината ќе се грижи училиштата да водат политика на позитивно вреднување и промовирање на родовата, етничката, културната, верската и јазичната разновидност во училиштето и во заедницата, нивно заемно прифаќање и потпирање. Општината ќе поддржи активности во кои што учениците од различните етнички/јазични заедници учат да ја почитуваат сопствената култура и традиција и културата и традицијата на другите етнички заедници во Република Северна Македонија.

6. СОРАБОТКА НА ОПШТИНАТА СО УЧИЛИШТАТА И МЕЃУУЧИЛИШНАТА СОРАБОТКА

Со цел да се поттикнуваат, поддржуваат и унапредуваат активностите за МИО и граѓанско вклучување на младите со иницијативи и во акции во заедницата, како и да се одржува и унапредува соработката на општината со училиштата за зајакнување на МИО на ниво на општина, активности што ги спроведува општината се следни:

- учество на обуки, работилници и состаноци со застапени теми и активности за МИО;
- изработка на акционен план на општината за МИО којшто се проследува на усвојување од страна на советот на општината;
- насочување, следење, координирање и поддршка на училиштата за спроведување на активностите за МИО;
- обезбедување соодветни ресурси на училиштата за спроведување на активности за МИО;
- организирање настани за промовирање на МИО на ниво на општина и вклучување на медиумите за информирање на јавноста;
- поддршка и учество во организирање на кампањи, дебати и тркалезни маси за подигнување на свесноста на населението за придобивките од МИО;
- објавување успешни приказни за МИО на општинската веб-страница;
- водење на процесот за партнерство меѓу училиштата за МИО;
- поддршка и поттик во креирање мрежа на училиштата во општината и меѓу различни општини за реализирање на меѓуучилишна и меѓуопштинска соработка за МИО;
- соработка со образовните институции (МОН, БРО, ДПИ и ЦСОО), невладини организации и со други општини.

.....

Во општината се назначува одговорно лице или тим/координативно тело за МИО и граѓанска вклученост на младите кое одржува редовна комуникација и соработка со тимовите за училишна интеграција (СИТовите). Одговорното лице или тим/координативно тело за МИО треба да бара од тимот за училишна интеграција во секое училиште да:

- испраќа глобален акционен план и детални акциони планови за активности за МИО;
- известува редовно за датумите за активностите на МИО во училиштето (од - до дена пред активноста);
- информира редовно за постигањата и евентуалните пречки/проблеми/предизвици во реализацијата на активностите за МИО во училиштето.

7. ПОДДРШКА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА МИО НА ПОЧЕТОКОТ НА УЧЕБНАТА ГОДИНА

Со цел да се поддржуваат училиштата во натамошното подобрување на активностите за МИО на ниво на општина како и да се согледа нивото на постигнатост на МИО и потребата од организирање натамошна поддршка и помош од општината за училиштата, одговорното лице или тим/координативно тело за МИО организира состаноци со координаторите на тимовите за училишна интеграција во текот на месец август за: известување за постигањата во МИО и граѓанската вклученост на младите во училиштата во текот на претходната учебна година; разгледување на можностите за унапредување на активностите за МИО и граѓанската вклученост на младите во училиштата и општината; планирање на активности за МИО и граѓанска вклученост на младите во наредната учебна година и внесување на истите во годишните програми за работа на училиштата за наредната учебна година. За таа цел општината ќе подготвува годишен акциски план (**прилог 1**).

8. Следење на активностите за меѓуетничка интеграција во образованието во основните и средните училишта

Следење на реализацијата на планираните активности за меѓуетничка интеграција во образованието на ниво на општина, Комисијата ќе го континуирано со цел давање поддршка на активностите, а на полугодишна основа ќе ги собира податоците согласно Индикаторите за планирање на постигањата, дадени во табелата.

Индикатори за планирање на постигањата за МИМО						
Индикатор (број или/и процент на ученици)	2021	2022	2023	2024	2025	Извор на податоци од Училиште - СИТ
Број на ученици вклучени во воннаставни активности реализирани самостојно во училиштата						Прилог 1.1 и 1.2
Број на ученици вклучени во воннаставни активности реализирани со партнер училиште						Прилог 1.1 и 1.2
Број на ученици вклучени во реализирани заеднички наставни активности						Прилог 1.1 и 1.2
Број на ученици вклучени во реализирани заеднички проектни активности/слободни часови						Прилог 1.2
Број на ученици вклучени во реализирани заеднички часови по практична настава						Прилог 1.2
% на обучени наставници од основно и средно образование						Прилог 2
% на обучени стручни соработници						Прилог 2
% на обучени членови на училишни одбори						Прилог 2

% на обучени директори						Прилог 2
% на училишта во кои составот на УО и СР е мултиетнички						Прилог 3.1 и 3.2
Број на иницијативи за МИО на советите на родители						Прилог 4
Број на заеднички настани						прилог 6

9. **Видливост на постигањата на стратегијата**

- **За подобрувањето на видливоста на стратегијата општината ќе се залага активностите на училиштата редовно да се објавуваат на ВЕБ страната на секое училиште, на Веб страната на општината, ќе организира презентирање на постигањата на јавни манифестации за граѓаните на општината**
- информирање на јавноста за активностите за МИО преку користење на содржините од веб-страницата на општината, локални и национални електронски медиуми; организирање кампањи, дебати и тркалезни маси за подигнување на свесноста на населението за придобивките од меѓуетничко интегрираното образование и граѓанската вклученост на младите во општеството;

Ден на МИО активности, саеми, донаторски средби со бизнис заедницата

Афирмацијата на учениците и училиштата општината ќе ја реализира преку својата веб-страница, на седниците на комисијата за образование, култура и спорт, на седници на советот на општината, преку обраќањето на градоначалникот по донесените годишни извештаи на основните и на средните училишта, на локалните ТВ канали.

-
-

ПРИЛОГ 1. ГОДИШЕН АКЦИСКИ ПЛАН

Очекуван резултат 1: Меѓуетничката интеграција е составен дел од годишната програма за работа на училиштата						
	Опис на активноста	Одговорни институции	Временска рамка	Индикатори	Ресурси	Поддршка и следење
1.1.	Редовни состаноци со Тимот на СИТ, при општина Теарце за планирање мониторинг, реализација на активностите од ПИНА во училиштата и пошироко	Општинска комисија СИТ	Месечно состаноци	Стабилна структура за поддршка и унапредување на активностите од МИО	Човечки ресурси	Одделение за образование
1.2.	Состаноци со СИТ-овите на сите училишта, запознавање за планираните годишни активности, информирање за можностите за гратови, можност за споделување на искуства помеѓу училиштата	Општинска комисија СИТ	Почеток на академска година	Човечки ресурси	Човечки ресурси	Одделение за образование, Тимовите за МИО
1.3.	Поддршка и креирање на училишна општинска мрежа за реализација на партнерство и активност од МИО	Комисија за МИО, одделение за образование, наука, спорт, СИТ-овите	2021-2026 континуирано	Општинска училишна мрежа за реализација на заеднички активности од МИО	Човечки ресурси	Одделение за образование, Тимовите за МИО
Очекуван резултат 2: Учениците со помош и поддршка од училиштето и од наставниците, учествуваат во различни манифестации и на натпревари од различни области што се организираат на општинско, регионално, државно или на меѓународно ниво. Учениците работат на проекти и покренуваат иницијативи од еколошка природа. Училиштето за афирмирање на воннаставните активности соодветно ги користи различните медиуми (пр. училиштен весник, училишно радио, интернет-страница, социјални мрежи, ученичко катче и сл.).						
	Опис на активноста	Одговорни институции	Временска рамка	Индикатори	Ресурси	Поддршка и следење
2.1.	Годишно планирање на активност од МИО (акционен план, активности од МИО, составен дел од годишна програма)	Општинските основни училишта	2021-2026	Годишен план за активности од МИО	Човечки ресурси	Одделение за образование, Тимовите за МИО
2.2.	Реализација на анкета за мерење на достигнувањата од активностите од МИО, планирани во годишната програма	Општинска комисија СИТ	Мај, секоја година	Анализа на резултатите секоја година, споредба со претходните години	Човечки ресурси	Одделение за образование, Тимовите за МИО

2.3.	Мотивација на училиштата за реализација на заеднички часови од спортот, ликовно образ. странски јазици во сите ооУ	Основни училишта	2021-2026 континуирано	Во секое дво јазично училиште е реализирано најмалку еден заеднички час од некој предмет	Човечки ресурси, финансии	Општинска комисија, СИТ,
2.4	Реализација на заеднички манифестации-полуматура	Основни училишта	201-2026 јуни	Заедничка општинска полуматура	Човечки ресурси, финансии	Општинска комисија, СИТ,

Очекуван резултат 3:

Училиштето активно е вклучено во животот на локалната заедница преку спроведување заеднички проекти и организирање и учество на настани од интерес на заедницата. Училиштето промовира волонтерско вклучување на учениците во активностите на заедницата. Заедницата се вклучува во подобрување на условите за работа во училиштето. Училиштето промовира и прифаќа вклучување волонтери од заедницата во наставните и во воннаставните активности. Тоа промовира мултиетничка интеграција и инклузивност во пошироката средина.

	Опис на активност	Одговорни институции	Временска рамка	Индикатори	Ресурси	Поддршка и следење
3.1.	Панаир на традиционални јадења -ден на гравот	Одделение за образование ,НГО, родители	201-2026 октомври	Реализиран панаир, учесници	Човечки ресурси, финансии од општината	Градоначалникот, одделение за образование
3.2.	Еколошка акција, рециклирани материјали, лименки, пластични шишиња	Одделение за образование ,Сит-ови ,НГО, родители	2021-2026 ден на екологијата 21 март	Реализација на манифестација на ден на екологијата	Човечки ресурси, финансии од општината	Градоначалникот, одделение за образование
3.3.	Светски ден на книгата, во соработка со НГО "Лоја" Тетово	Одделение за образование ,Сит-ови ,НГО, родители	2021-2026 светски ден на книгата	Реализација на манифестација на ден на книгата	Човечки ресурси, финансии од општината	Градоначалникот, одделение за образование
3.4	Фарбање, адаптација на училишна зграда, мурали	Наставници по ликовно образ. комисија за МИО, Сит-ови	2021-2026 4 пати годишно	Декорирани објекти	Човечки ресурси, финансии од општината	Одделение за образование

Очекуван резултат 4:

Реализираните активности од МИА, ќе се шпромовираат, општината и училиштата за афирмација на активностите, ќе користат разни алатки за информирање, (списанија, училишно радио, интернет портали, социјални мрежи, катче за ученици и др).

Опис на активност	Одговорни институции	Временска рамка	Индикатори	Ресурси	Поддршка и следење
-------------------	----------------------	-----------------	------------	---------	--------------------

Изработка на документ од учениците и родителите за резултатите од МИО	СИТ-ови, комисија за образование, совет на	2021-2026 септември	Учениците ги споделуваат нивните искуства за МИО, реализирани активности	Човечки ресурсии	Општинска комисија
Отворање на портал за информации	Ситови, комисија за образование	континуирано	Сито-вите, општинска комисија, активно вклучување во промоција	Човечки ресурси	Одделение за образование
Предлог листа на проекти	Комисија за образование, совет на општина	2021-2026 континуирано	Општината обезбедува финансиски средства еднаш годишно за реализација на активности	Човечки ресурси	Градоначалникот, одделение за образование